

# Upplands kyrkors beskrivning

*Upplands Kyrkor*, Konsthistorisk vägledning, Del XII.  
Strängnäs 1975.

Alla vi som vördar, beundrar, ja, älskar Upplands kyrkor kan verkligen vara tack-samma och stolta över det stordåd, som Stiftsrådet i Uppsala Ärkestift utför då det utger de många kyrkobeskrivningarna, som för en ringa penning tillhandahålls i alla de kyrkor som skildrats. Jag tror att Uppland i detta fall ligger i ett främre rum vad rör kyrkobeskrivningar i Sverige, eller i varje fall i paritet med Södermanland, där även ett storartat publiceringsarbete utförts. Glädjande är att helt nyligen Västerås stift beslutat att på liknande sätt beskriva sina många kyrkor. Södermanland och Uppland kan här tänkas ha utgjort inspirationskällorna.

Nu måste det erkännas att Uppland har haft en stor fördel i det förhållandet att det stora verket Sveriges Kyrkor, startat 1912 av Sigurd Curman och Johnny Roosval, under de 65 år som gått hunnit publicera så många av Upplands kyrkor. Att Uppland i det stora verket Sveriges Kyrkor blivit så rikt tillgodosett torde bero på Stockholms och Uppsalas livliga konsthistoriska aktiviteter med förklarligt intresse för den närliggande kyrkoarkitekturens utforskning. För den populärvetenskapliga serien *Upplands Kyrkor* har det då legat nära tillhands att författarna i Sveriges Kyrkor även tagit sig an beskrivningar i serien *Upplands Kyrkor* över de objekt, som de specialiserat sig på.

När nu Del XII av *Upplands Kyrkor* föreligger är det tillbörligt att nämna namnen på de personer, som nu utgör kyrkobeskrivningskommitté: de är Öyvind Sjöholm, ordförande, Bengt Ingmar Kilström, redaktör, Sam Dahlberg, sekreterare, Jan Svanberg, Armin Tuulse, Per Johan Wollert, Inger Estham och Rune Sannerman. Att det är kyrkobeskrivningarnas redaktör, Bengt Ingmar Kilström, som nedlagt det största arbetet i de många kyrkobeskrivningsdelarna är det ett sant nöje att få uttala.

Vad innebär då detta att Del XII av *Upplands Kyrkor* utkommit? Det innebär helt enkelt att inte mindre än 168 av de uppländska kyrkorna fått sakkunnig och – i ordets bästa bemärkelse – populär beskrivning. Det är en enastående kulturell bedrift. Och jag vet att man kommit en bra bit på del XIII och att man när detta skrivs är uppe i ett antal behandlade upplandskyrkor, som är långt framme på 170-talet. Några av de märkligaste upplandskyrkorna, nämligen ett antal av stadskyrkorna, har vi att vänta i del XIII. Men det blir då dags att återkomma.

Var och en inser lätt att när det gäller att i årsboken *Uppland* anmäla del XII av *Upplands Kyrkor* med dess 13 kyrkobeskrivningar det redan av utrymmesskäl är helt omöjligt att lämna några detaljerade besked om de olika författarnas insatser. Som allmänt omdöme kan sägas att varje beskrivning är mycket innehållsrik och att

det konst- och kulturhistoriska utbytet av ett studium av varje beskrivning blir så stort man rimligen kan begära, både vad rör själva kyrkobyggnaden, dess målningar och dess som regel särdeles rika inventarium. Följande kyrkor beskrivs av följande författare: Frösthults kyrka av Bengt Ingmar Kilström; Altuna kyrka av Anna Nilsén; Sparrsätra kyrka av Ingrid Rosell; Breds kyrka av Ingrid Rosell; Odensala kyrka av Gustaf Näsström; Övergrans kyrka av B.I. Kilström och B. Samuelsson; Lohärads kyrka av Ingeborg Wilcke-Lindqvist (†) och Anna Nilsén; Malsta kyrka av Mereth Lindgren; Enåkers kyrka av B.I. Kilström; Teda kyrka av Ingrid Rosell; Enköpings-Näs kyrka av Ingrid Rosell; Skånela kyrka av Ragnar Stenberg och B.I. Kilström och Gräsö kyrka, slutligen, av Anna Nilsén.

Det har blivit god praxis att varje kyrkobeskrivningsdel inleds med en specialuppsats över någon speciell föremålsgrupp i de uppländska kyrkorna. I Del XII skriver Jan Svanberg sakkunnigt och informativt om "Medeltida figurhällar i Uppland".

För de av årsboken Upplands läsare, som är intresserade av förvärv av enskilda häften eller bundna delar av kyrkobeskrivningarna, meddelas att Kyrkobeskrivningskommittérades expedition i Övre Slottsgatan 16. 752 35 Uppsala; tel. 018/11 12 85. I varje bunden del finns förteckning över alla de kyrkor som beskrivits och i vilken del de ingår.

*Nils Sundquist*